

УДК 373.5.015.31.016:172:004.438 (045)
DOI <https://doi.org/10.32782/1992-5786.2024.97.13>

О. В. Варецька

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри початкової освіти
Комунального закладу «Запорізький обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти» Запорізької обласної ради

С. П. Гура

старший викладач кафедри теорії та методики виховання
Комунального закладу «Запорізький обласний інститут
післядипломної педагогічної освіти» Запорізької обласної ради

РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ НА УРОКАХ ЕТИКИ ТА КУРСІВ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ: ЦИФРОВІ РЕСУРСИ

На підставі нормативних документів щодо освіти в Україні, огляду останніх досліджень доведено актуальність розвитку творчих здібностей здобувачів освіти, зокрема 5–6 класів, їхньої морально-етичності, а отже критичної важливості уроків етики та курсів морально-етичного спрямування, а також застосування цифрових ресурсів за дистанційного навчання, цифровізації освітнього процесу.

Розглянуто сутність понять «здібності», «творчі здібності», основними змістовими акцентами якого є властивості, стійкі особистісні риси, індивідуальні особливості особистості, «цифрові ресурси», «цифрові освітні ресурси», напрями розвитку творчих здібностей. Окреслено їх важливість в учнів 5–6 класів, як-от: сприяння переходу від конкретно-образного мислення до абстрактно-логічного, формування позитивної самооцінки та впевненості у власних здібностях, розвиток ключових компетентностей та наскрізних умінь (підприємливість, генерування інноваційних ідей; критичне мислення, креативність, співпраця та комунікація), підготовка до викликів дорослого професійного життя.

Доведено, важливість творчих здібностей для творчої діяльності, генерування нових ідей, вирішення різноманітних нових, творчих завдань, що є важливою умовою для успішної діяльності та розвитку особистості.

З'ясовано аспекти впливу творчих здібностей на формування особистості, як-от розвиток індивідуальності, емоційне благополуччя, адаптивність, гармонія із суспільством, конкурентоспроможність та професійна реалізація.

На підставі аналізу модельних навчальних програм з етики та курсів морально-етичного спрямування зроблено висновок про необхідність застосування вчителем діяльнісному підходу, який передбачає різноманітні активності, зокрема роботу з різними джерелами інформації, використання цифрових пристроїв, а отже вимагає навченості безпосередньо вчителя.

Підтверджено значущість цифрових ресурсів для розвитку творчих здібностей школярів на уроках етики та курсах морально-етичного спрямування. Виокремлено переваги цифрових ресурсів Canva, AutoDraw, наведено практичні приклади їхнього використання, надано рекомендації для педагогів.

Ключові слова: етика, курси морально-етичного спрямування, творчі здібності, розвиток творчих здібностей, цифрові освітні ресурси, цифрові ресурси Canva, Autodraw.

Постановка проблеми. Розвиток творчих здібностей здобувачів освіти на сьогодні є одним з актуальних в контексті завдань, які задекларовано державними документами. Так, Закон України «Про освіту» (2017 р.) та Державний стандарт базової середньої освіти (2020 р.) наголошують на необхідності розвитку такого наскрізного вміння, як «діяти творчо», що є спільним для всіх компетентностей [1; 3] і передбачає «креативне мислення, продукування нових ідей, добросовісне використання чужих ідей та їх доопрацювання, застосування власних знань для створення нових об'єктів, ідей, вміння випробовувати нові ідеї» [3, с. 5]. Законом України «Про повну загальну

середню освіту» (Р. III, ст. 10) закріплюється спрямування освітнього процесу в закладах освіти на «виявлення та розвиток здібностей та обдарувань особистості, її індивідуальних здібностей, досягнення результатів навчання, прогресу в розвитку, зокрема формування і застосування відповідних компетентностей, визначених державними стандартами» [12]. Своєю чергою, Концепцією «Нова українська школа» (далі по тексту – НУШ) наголошується на важливості середньої школи для виховання згуртованої спільноти творчих, високomorальних людей, адже ще можна вирівняти дисбаланс у розвитку дітей [9, с. 5]. Саме тому критичної важливості набувають уроки етики та

курсів морально-етичного спрямування. З іншого боку, застосування цифрових сервісів стає буденністю в освітньому процесі взагалі (спочатку за пандемії, а сьогодні в умовах війни) та для розвитку творчих здібностей учнів, зокрема. Тож інтеграція цифрових ресурсів в освітній процес стає важливим кроком до його цифровізації, створення інноваційного освітнього середовища, яке виховує морально свідомих і творчих особистостей, здатних до інноваційної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання творчості, творчих здібностей і творчої діяльності особистості, різних категорій професіоналів, здобувачів освіти завжди перебувало у колі уваги вітчизняних та зарубіжних вчених (О. Андрощук, В. Бішко, Дж. Гілфорд, Ю. Грицкова, В. Рибалка, Е. Удовенко, Е. Фромм, В. Черноус та інші).

Розвиток творчих здібностей, творчого потенціалу учнів середньої школи за допомогою цифрових технологій досліджували Н. Морзе, Т. Вакалюк, О. Жалдак, Ю. Коваленко, Г. Шевченко та інші. Зауважимо, що їхні праці фокусувалися на практичному впровадженні цифрових інструментів у навчальний процес.

Результати ґрунтовного аналізу наукової та методичної літератури переконують у багатаспектності й актуальності порушеної проблеми, накопиченні значного досвіду, однак можливості цифрових ресурсів для розвитку творчих здібностей учнів саме на уроках етики та курсів морально-етичного спрямування вивчено фрагментарно.

Мета статті: розглянути значущість цифрових ресурсів (на прикладі сервісів Canva, AutoDraw) для розвитку творчих здібностей школярів, зокрема на уроках етики та курсах морально-етичного спрямування.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Для розуміння сутності поняття «творчі здібності» вважаємо за потрібне торкнутися тлумачення С. Гончаренком терміну «здібності». Це «стійкі індивідуальні психічні властивості людини, які є необхідною внутрішньою умовою її успішної діяльності», в яких поєднуються природне (задатки, їх сукупність як обдарованість та талант як вищий ступінь розвитку) й соціальне (умови життя і взаємодія з навколишнім). Здібності людини (загальні й спеціальні) «розвиваються в процесі засвоєння нею суспільного досвіду, виховання й навчання, в процесі трудової діяльності... Кожна здібність становить складну синтетичну якість людини, в якій поєднуються окремі психічні властивості (чутливість, спостережливість, особливості пам'яті, уяви, мислення)» [4, с. 182]. Прикметники «творчий», «творчі» вказують на належність до творчості, на те, що містить елементи нового, щось удосконалює, розвиває, збагачує; такий, що пройнятий творчістю, буває в процесі творчості, зумовлений нею [14]. Отже, здібності набувають

певної забарвленості з огляду на вищезазначене і відбиваються у наукових тлумаченнях, адже за Е. Фроммом це відбувається під час творчості як здатності дивуватися і пізнавати, вміння знаходити рішення в нестандартних ситуаціях; спрямованості на відкриття нового і здатність глибокого усвідомлення свого досвіду [16, с. 60].

Зауважимо, що на сьогодні існує багато визначень поняття «творчі здібності», основними змістовими акцентами якого є властивості, стійкі особистісні риси, індивідуальні особливості особистості. Ці визначення акумулюють такі поняття як «здібності», «творчість». Зупинимось більш детально. Отже, творчі здібності – це:

– складна властивість особистості, яка «розвивається через взаємодію природних задатків і оточуючого середовища. Вона є результатом еволюції психічних процесів, таких як сприйняття, мислення, уява та пам'ять. Ці здібності дозволяють людині генерувати нові ідеї, розв'язувати складні завдання та виражати себе у різних сферах життя» (Е. Удовенко) [15, с. 103];

– «властивості, спрямовані на творення нового і оригінального, нестандартне бачення у звичайному нових можливостей його функціонування або включення його як частини у нову систему, можливість продукувати значну кількість ідей» (О. Андрощук) [1, с. 8];

– «властивості індивідуального та психологічного характеру окремої особистості, які зумовлюють продуктивність її творчої діяльності, яка, в свою чергу, має за мету створити оригінальний продукт» (В. Бішко) [2, с. 64];

– «стійкі особистісні риси, які проявляються в різних сферах діяльності людини, таких як навчання, праця та інші сфери життя» (В. Черноус) [17, с. 83].

– «індивідуальні особливості дитини, що визначають успішність виконання нею різного роду творчої діяльності, здатність генерувати нові ідеї, вирішувати нові завдання» (Ю. Грицкова) [5, с. 107].

Як видно, творчі здібності важливі для творчої діяльності, генерування нових ідей, вирішення різноманітних нових, творчих завдань. Означені здібності є важливою умовою для успішної діяльності та розвитку особистості» (Е. Удовенко) [15, с. 103]; функціонування у суспільстві» (В. Черноус) [17, с. 83]. Основними показниками творчих здібностей є швидкість і гнучкість думки, оригінальність, допитливість, точність і сміливість.

Як відомо, розвиток творчих здібностей дитини розпочинається з раннього віку, але вік молодших підлітків (учнів 5-6 класів), про яких йтиметься у статті, має особливості: учні розвивають складніші творчі навички, пов'язані з аналітичним мисленням, рефлексією та розв'язанням проблем. Саме в цьому віці діти активно пізнають

світ, вчать нестандартно мислити та виявляти власні унікальні таланти. Саме тому актуальності набуває вивчення етики та курсів морально-етичного спрямування як соціального складника галузі «соціальної та здоров'язбережувальної галузі» (вивчається тільки у 5 та 6 класах) відповідно до Державного освітнього стандарту базової середньої освіти.

Наголосимо на тому, що це період активного розвитку мислення (перехід від конкретно-образного мислення до абстрактно-логічного і саме розвиток творчих здібностей сприяє цьому процесу, стимулює уяву, фантазію та креативне мислення). Успіхи у творчій діяльності допомагають формуванню позитивної самооцінки та впевненості у власних здібностях, розвитку наскрізних вмінь (підприємливості, генеруванню інноваційних ідей; критичного мислення, креативності, співпраці й комунікації, які є основою сучасної освіти), ключових компетентностей та, що надважливо, емоційного інтелекту. Останній важливий для зниження стресу й емоційного напруження, особливо в період підліткових змін та воєнного часу.

Саме виконання творчих завдань вмотивовує до навчання, робить навчальний процес більш цікавим та інтерактивним, викликає бажання пізнавати нове, допомагає розвитку допитливості й ліпшому засвоєнню складного матеріалу, оскільки учні залучають емоції та уяву; позитивно впливає і на всебічний розвиток дитини (оскільки сприяє гармонійному розвитку обох півкуль мозку – лівої (логіка, аналіз) та правої (уява, креативність)), готує дітей до викликів майбутнього, професійного життя (гнучкість, адаптивність, креативність).

У цілому, розвиток творчих здібностей має безпосередній вплив на формування особистості (табл. 1).

Тож, творчі здібності відіграють суттєву роль у формуванні особистості, забезпечують її здатність створювати, розвиватися й адаптуватися в складному, динамічному світі. У цьому контексті важливим є й взаємозв'язок творчого мислення (збагачує морально-етичну поведінку) і розвитку морально-етичних компетентностей, оскільки люди із творчими здібностями можуть знайти нестандартні шляхи для дотримання моральних

принципів у складних ситуаціях морально-етичного вибору, адже розглядають проблему з різних позицій. За таких умов етичні дилеми можуть виступати як каталізатор творчості й розвитку креативного мислення, зокрема під час аналізування ситуацій, пошуку компромісів і врахування інтересів інших.

Наприклад, вирішення конфліктів чи обґрунтування власної позиції потребують творчого підходу. Завдяки уяві творчі особистості здатні ліпше прогнозувати наслідки власних рішень, що допомагає приймати етично правильні рішення. Обговорення морально-етичних питань спонукає учнів ставити запитання, шукати відповіді, аналізувати їх та творчо комбінувати отримані знання для морально-етичного вибору. Своєю чергою, етичні теми часто надихають на творчість у мистецтві, літературі та інших сферах. Отже, морально-етичні компетентності та творче мислення взаємно підсилюють одне одного.

На уроках етики та курсах морально-етичної спрямованості для учнів 5-6 класів в умовах довгострокового дистанційного / очно-дистанційного навчання можна запропонувати такі напрями розвитку творчих здібностей:

- інтегровані уроки з елементами мистецтва (малювання, музика, театралізація);
- проєктна діяльність, яка дозволяє комбінувати знання з різних предметів;
- самостійний пошук та реалізація ідей за допомогою цифрових ресурсів.

Щодо останніх, то цифрові ресурси згідно з Національною рамкою цифрових компетентностей це «будь-які типи ресурсів, які можна передати та / або отримати доступ до них із застосуванням цифрових технологій»; «сукупність цифрового контенту впорядкованого/поданого у зручній формі для виконання завдань та досягнення цілей в усіх сферах життєдіяльності». «До цифрових ресурсів належать: електронні бази даних, архіви, урядові документи, економічні дані, енциклопедії, бібліографічні покажчики, електронні книги, цифрові колекції тезів, доповідей, монографій, зображень, наукових досліджень, цифрові довідники, словники та путівники, цифрові освітні ресурси, а також мультимедійні та інтерактивні ресурси (цифрові симулятори, моделі, аніма-

Таблиця 1

Вплив творчих здібностей на формування особистості

Аспекти впливу творчих здібностей				
Розвиток індивідуальності	Емоційне благополуччя	Адаптивність	Гармонія із суспільством	Професійний успіх
самопізнання, розкриття власних талантів та реалізації унікального потенціалу	отримання радості, допомога у подоланні стресу, формування позитивного світогляду	сприймання життєвих викликів на основі здатності нестандартно мислити та відшукувати альтернативні шляхи розв'язання проблеми	культурне збагачення та знаходження способів взаємодії з урахуванням потреб окремої особистості й соціуму в цілому	конкурентоспроможність та професійна реалізація

ція, ігри, відео ресурси тощо). Цифрові ресурси можна визначити як матеріали, що були задумані та створені цифровим способом та / або шляхом перетворення аналогових матеріалів у цифровий формат» [13, с. 54].

Щодо наукових досліджень України, то науковцями використовується двовимірне розуміння поняття «цифрові освітні ресурси». З одного боку, це широке уявлення, що охоплює різноманітні електронні засоби та програмне забезпечення, спрямовані на поліпшення процесу навчання та забезпечення доступу до знань. З іншого боку, це вузьке тлумачення, що вказує на конкретні типи цифрових ресурсів, зокрема тексти, графіку, мультимедіа та інші матеріали, що можуть бути використані у навчанні. Українські дослідники визнають цифрові освітні ресурси як ключовий інструмент для організації ефективного освітнього процесу, особливо за дистанційного й онлайн-навчання [3].

Отже, небезпідставно за модельними навчальними програмами з етики та курсів морально-етичного спрямування вчителем «має віддаватися перевага діяльнісному підходу, який передбачає різноманітні активності: інтерактивні вправи, практичні роботи, дослідження, спостереження, моделювання та прогнозування, розв'язання ситуативних завдань, проєктну діяльність, роботу з різними джерелами інформації, використання цифрових пристроїв тощо» [8].

Означене знаходить своє відображення в змісті та організації курсів підвищення кваліфікації та тренінгів НУШ, які проводить Комунальний заклад «Запорізький обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» запорізької обласної ради (далі по тексту – КЗ «ЗОІППО» ЗОР). Отже, вчитель повною мірою має опанувати не тільки зміст предмета, відповідних курсів, а й означеними цифровими інструментами.

Щодо змісту, то кафедрою теорії та методики виховання КЗ «ЗОІППО» ЗОР, у колі відповідальності якої знаходяться означений предмет і курси, для вчителів закладів освіти Запорізької області на освітньому порталі «ЗапоВікі» пропонуються методичні напрацювання.

Так, створений «Репозитарій для вчителів, які викладають етику та курси морального спрямування» (URL: <http://surl.li/iewwor>) презентує корисні здобутки освітян регіону, які постійно поповнюються.

На сторінці «Вправи для роботи з учнями на уроках етики та курсах морального спрямування» (URL: <http://surl.li/spztoz>) зібрано понад 150 вправ, завдань, ігор, проєктів, відеороликів, які розроблені вчителями закладів освіти Запорізької області, що навчалися на тренінгах НУШ у 2021–2023 років.

На сторінці обласного фестивалю-конкурсу «Зробимо урок цікавішим» (URL: <http://surl.li/uasvps>) щорічно викладаються роботи учасників –

вчителів та учнів. Зокрема, попри війну у період 2022–2024 років спостерігалось зростання кількості робіт та учасників. Так, це 43 творчі роботи від 26 учасників (23 педагоги та 3 учні) у 2022/2023 н. р.; понад 180 творчих робіт від 58 педагогів та учнів (44 та 14 відповідно) у 2023/2024 н. р.; понад 280 творчих робіт від 115 учасників (71 педагог та 44 учні) у 2024/2025 н. р.

Стосовно цифрових інструментів, то серед багатьох існуючих (адже вчитель має право самостійно обирати будь-який) цікавим джерелом нових ідей, на нашу думку, можуть бути вправи, виконання яких допоможуть цифрові ресурси, як LearningApps (безоплатне веб-авторське програмне забезпечення та платформа), Genial.ly (зручний та цікавий сервіс для створення навчального матеріалу), Wordwall (інтерактивний навчальний застосунок), Padlet (програмне забезпечення), Canva (багатоцільовий ресурс, онлайн-інструмент графічного дизайну), Autodraw (графічний редактор зі штучним інтелектом) та інші.

Серед форм роботи з цифровими ресурсами використовують такі:

- створення етичних казок, легенд, історій за допомогою цифрових платформ;
- розроблення інтерактивних карт моральних цінностей;
- рольові ігри та симуляції з використанням цифрових інструментів;
- аналізування соціальних та моральних дилем завдяки онлайн-опитуванню чи груповій роботі;
- візуалізація абстрактних понять, створення ілюстрацій, підбиття підсумків щодо вивчення матеріалу.

У даній статі більш детально зупинимося на таких цифрових ресурсах, як Canva та Autodraw, які дозволяють достатньо легко (інтуїтивно зрозумілий інтерфейс) працювати учням 5–6 класів.

Отже, Canva – це багатоцільовий ресурс, безоплатний онлайн-інструмент графічного дизайну. За реєстрації вчителя (саме як вчитель) та надання підтверджувальних документів ресурс відкриває такі можливості:

- широкий доступ до різних шаблонів;
- легке долучення учнів до спільної роботи (за унікальним покликанням для приєднання до класу, яке повідомляється учням, або за допомогою введення електронних адрес учнів) завдяки створенню освітнього класу у Canva for Education (керування доступом до матеріалів, надання завдань, спільна з учнями робота над проєктами) [10].

Наголосимо на перевагах ресурсу Canva :

- доступність (працює онлайн; легко обирати шаблони, додавати елементи) та простота у використанні (візуальні іконки допомагають орієнтуватися під час роботи);
- різноманіття готових шаблонів для різних завдань та видів роботи (презентації, плакати,

буклети, постери, запрошення, колажі, відеоролики, інтерактивна дошка та інші графічні матеріали) дозволяє учням зосередитися на творчості, а не на технічних аспектах;

- доступ до великої бібліотеки елементів (ілюстрації, іконки, фото, відео, музичні файли за різною тематикою, що допомагає учням створювати яскраві та цікаві проєкти тощо) без необхідності шукати ресурси в інших джерелах;

- підтримка різних форматів (можливість створення як статичних зображень, так і анімованих роликів чи інфографіки) сприяє ліпшому засвоєнню інформації та навчанню завдяки практиці;

- групова робота (співпраця в реальному часі), яка є ідеальною для виконання командних завдань та розвитку комунікативних навичок;

- спільні проєкти (наявність функції віртуальної дошки Whiteboard – значний робочий простір – дозволяє масштабувати та додавати елементи в будь-якому напрямку, а також інтегрувати з іншими функціями Canva, наприклад, додавання презентацій, завдань, відео чи інфографіки).

Крім цього Canva допомагає дітям освоїти сучасні інструменти дизайну та навички роботи в Інтернеті (важливо для сучасного успіху й майбутнього), розвиває креативність (можливість експериментувати з кольорами, шрифтами та елементами, які легко перефарбовувати у потрібний колір).

Наведемо декілька прикладів роботи в Canva вчителів Запорізької області:

- надбання учителя етики Запорізької гімназії № 51 Павличенко Л. В., а саме: мініпроєкти «День доброти: ми відповідаємо за тих, кого приручили». URL: <http://surl.li/dnmjip>, <http://surl.li/zqkwwqm>; проєкт «Завдяки тобі». URL: <http://surl.li/mmsomt>; відеоролик учнівських робіт до Дня захисників і захисниць України «Завдяки тобі». URL: <http://surl.li/kulkes>; роботи учнів. URL: <http://surl.li/mdzrlp>;

- творчі завдання для учнів з тем: «Газетний заголовок». URL: <http://surl.li/ccyotx> (Білан С. І., учитель етики КЗ «Верхньотерсянська загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів» Воздвижівської сільської ради), «Булінг – це...». URL: <http://surl.li/zkoxyd> (Кравець Т. В., учитель етики Закладу загальної середньої освіти №5 Токмацької міської ради).

Ресурс AutoDraw – графічний редактор зі штучним інтелектом є новим типом інструменту для малювання. Його розроблено командою Google для того, щоб зробити процес малювання доступним і зрозумілим для кожного користувача. Використання штучного інтелекту (нейронні мережі для розпізнавання малюнків) дозволяє швидко та просто створити красиві ілюстрації та малюнки.

Серед переваг ресурсу AutoDraw називають:

- доступність, відсутність реєстрації (достатньо набрати в браузері назву ресурсу, увійти в нього, і можна працювати);

- безоплатність (він є вебдодатком, яким можуть скористатися усі, хто має Інтернет-підключення та сучасний браузер);

- інтуїтивно зрозумілий інтерфейс (із поясненням у самому ресурсі – коротеньким відео щодо роботи в даному ресурсі (How-To));

- наявність інструменту «чарівний олівець», який працює завдяки нейронним мережам для автоматичного розпізнавання малюнків, створених користувачем (після розпізнавання малюнка користувач отримує набір готових іконок та об'єктів, які відповідають зображенню; з них можна вибрати потрібний об'єкт та додати його до малюнка);

- наявність звичних функцій (малювання, вибір кольору, додавання тексту, робота з простими геометричними формами, заливка та можливість переміщувати, копіювати, змінювати розмір та кут нахилу зображення);

- легкість зберігання зробленої роботи (достатньо натиснути «Download» і малюнок завантажується у вигляді растрового графічного файлу - png.);

- можливість поділитися готовим малюнком у соціальних мережах;

- універсальність (можна використовувати на комп'ютері, ноутбучі, планшеті та, навіть, смартфоні) [6].

Наголосимо й на різноманітності напрямів, за якими можна використовувати означений ресурс на уроках етики та курсів морально-етичного спрямування, а саме:

- візуалізація абстрактних понять з етики за допомогою малюнки;

- підготовка привітальних листівок для членів власної родини, однолітків, вчителів;

- створення ілюстрацій до власних віршів / оповідань або ілюстрацій до оповідань, легенд, притч, які учні вивчають на уроках;

- розповідь про власні мрії, хобі чи вподобання; створення ребусів до відомих книг, фільмів, мультфільмів, понять;

- розмальовка однакових шаблонів малюнку (наприклад, метелик чи повітряна куля) для демонстрації вернісажу малюнків учнів усього класу, що допомагає досягнути поняття «єдність», «унікальність», «креативність» тощо;

- створення чек-листу добрих справ;

- проведення рефлексії, підбиття підсумків уроку;

- спільна робота в проєктній діяльності (створення малюнків в AutoDraw може бути однією із форм учнівських звітних робіт, як-от розроблення ескізу, реклами, привітання).

За приклад можна навести роботи вчителів, що виконані під час тренінгів та курсів підвищення кваліфікації в даному ресурсі (URL: <http://surl.li/feupen>).

Висновки і пропозиції. Для успішного навчання та соціалізації здобувачів освіти виняткової ваги набуває розвиток їхніх творчих здібностей, про що декларується у державних законодавчих документах. Особливого значення надається розвитку таких здібностей на уроках етики та курсів морально-етичного спрямування. Серед різноманіття педагогічних технологій, засобів в контексті діяльнісного підходу за дистанційного навчання великий потенціал мають цифрові ресурси, оскільки дозволяють урізноманітнити форми викладання, і що найголовніше – глибше вплинути на формування моральних цінностей учнів.

Наведені у статті як приклад цифрові ресурси Canva та Autodraw, що легкі у доступі для педагогів та учнів, допомагають останнім набувати нових навичок, корисних як для сьогодення, так і майбутнього, а саме критичного мислення, креативності, комунікації та співпраці, повною мірою сприяють розвитку творчих здібностей. Вони дають змогу дітям виявляти себе, експериментувати й розкривати власний потенціал у різних сферах, а педагогам – створювати персоналізовані освітні траєкторії; впливати на формування особистостей, здатних мислити творчо, жити відповідально і діяти етично в сучасному світі; готувати учнів до професій майбутнього, які дедалі більше потребують знання сучасних цифрових технологій і ресурсів; підвищувати ефективність навчання; робити його актуальним і цікавим. Водночас цифрові ресурси є способом розваги (що привертає увагу й залучає до них) й ефективним методом саморегуляції, який допомагає долати стрес і зміцнює емоційне здоров'я. Однак застосування цифрових ресурсів вимагає подолання певних викликів, серед яких технічні обмеження, необхідність підвищення цифрової грамотності педагогів і збереження балансу між традиційними та інноваційними технологіями, методами навчання. Більш того, якщо на початковому рівні вчителю етики для проведення уроків й зацікавлення школярів достатньо опанувати та використовувати такі цифрові ресурси, як Workspace та LearningApps, то для розширення дидактичних можливостей щодо розвитку творчого потенціалу учнів необхідними є навички роботи з цифровими ресурсами Canva, Autodraw та іншими.

Список використаної літератури:

1. Андрощук О.В. Розвиток творчих здібностей старших дошкільників засобами комп'ютерних ігор : автореф. Київ, 2018. 24 с.
2. Бішко В.П. Розвиток творчих здібностей дітей: методи стимулювання креативності. *Częstochowa, the Republic of Poland*. November. 2023. № 1–2. С. 63–66.
3. Віротченко С.А. Цифрові освітні ресурси: порівняльний аналіз концепцій в Україні та балтійських країнах. *Педагогічні науки: теорія та практика*. 2024. № 2. С. 130-135. URL: <http://surl.li/ecttuc> (дата звернення: 10.12.2024).
4. Гончаренко С.У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Видання друге, доповнене й виправлене. Рівне: Волинські обереги, 2011. 552 с.
5. Грицкова Ю. В. Розвиток творчих здібностей дітей старшого дошкільного віку засобами LEGOконструювання. *Інноваційна педагогіка*. 2019. Вип. 12. Т. 2. С. 106-109. (дата звернення: 10.12.2024).
6. Гура С.П. Можливості використання ресурсу Autodraw на уроках образотворчого мистецтва. *Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Освіта та наука крізь виклики сьогодення» (15-17 травня 2024 року, м. Запоріжжя)*. Вип. № 2(57). 2024. URL: <http://surl.li/jlzzol> (дата звернення: 10.12.2024).
7. Державний стандарт базової середньої освіти : постанова КМУ від 30.09.2020 р. № 898. URL: <http://surl.li/iptifc> (дата звернення: 10.12.2024).
8. Модельна навчальна програма «Культура добросусідства. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти (автори Араджіоні М.А., Козорог О.Г., Лебідь Н.І., Потапова В.І., Унгурян І.К.). URL: <http://surl.li/vbvpsr> (дата звернення: 10.12.2024).
9. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи. 2016. URL: <http://surl.li/asqulw> (дата звернення: 10.12.2024).
10. Платформа графічного дизайну «Canva». URL: <http://surl.li/gctkgx> (дата звернення: 10.12.2024).
11. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII, зі змінами : станом на 15.11. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 10.12.2024).
12. Про повну загальну середню освіту : Закон України від 16.01.2020 № 463-IX : станом на 17.11 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 10.12.2024).
13. Рамка цифрової компетентності для громадян України (DigComp 2.0: Digital Competence Framework for Citizens). URL: <http://surl.li/cpzbt> (дата звернення: 10.12.2024).
14. Словник української мови: портал української мови та культури. URL: <http://surl.li/zqahzz> (дата звернення: 10.12.2024).
15. Удовенко Е.О. Філософсько-психологічні аспекти розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку. *Молодий вчений*. № 8.1 (60.1). 2018. С. 99-104.
16. Фромм Е. Мистецтво любові. URL: <http://surl.li/korjjk> (дата звернення: 10.12.2024).
17. Чорноус В. Творчі здібності особистості: визначення, сутність, структура. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*. 2017. № 5. С. 82–87.

Varetska O., Gura S. Development of students' creative abilities in ethics lessons and moral-ethical courses: digital resources

Based on the regulatory documents concerning education in Ukraine and a review of recent studies, the relevance of developing the creative abilities of pupils, particularly in the 5th and 6th grades, and their morality has been proven. Therefore, the critical importance of ethics lessons and moral-ethical courses, as well as the usage of digital resources in distance learning and the digitalization of the educational process, is highlighted.

The essence of the concepts of "abilities," "creative abilities," whose the main content accents are properties, stable personal traits, individual characteristics of the personality, "digital resources," "digital educational resources," and directions for the development of creative abilities have been considered. Their importance for pupils in grades 5–6 is outlined, such as: facilitating the transition from concrete-figurative thinking to abstract-logical thinking, forming positive self-esteem and confidence in their own abilities, developing key competencies and transversal skills (entrepreneurship, generating innovative ideas; critical thinking, creativity, cooperation, and communication), and preparing for the challenges of adult professional life.

It's proved that the importance of creative abilities for creative activity, generation of new ideas, and solving various new, creative tasks are important conditions for successful activity and personal development.

The aspects of the impact of creative abilities on the formation of personality, such as the development of individuality, emotional well-being, adaptability, harmony with society, competitiveness, and professional realization, have been clarified.

Based on the analysis of model curricula in ethics and courses of moral and ethical orientation, a conclusion has been made about the necessity for teachers to apply an activity-based approach, which involves various activities, including working with different sources of information and using digital devices, and therefore requires teachers to be directly trained.

The significance of digital resources for the development of students' creative abilities in ethics lessons and moral-ethical courses has been confirmed. There are advantages of digital resources such as Canva and AutoDraw, they are provided practical examples of their usage, and are given recommendations for teachers.

Key words: *ethics, moral-ethical courses, creative abilities, development of creative abilities, digital educational resources, digital resources Canva, AutoDraw.*